

Lausunto koulutustarpeen ennakointimallista

Diaarinumero: VN/26814/2024

Yleiset huomiot työryhmän esityksestä

Esitetty uusi koulutustarpeen ennakointimalli korostaa tulevaisuuden ammattirakenteen ennakkoinnin sijaan työmarkkinoiden kysynnästä lähtevää ennakointia. Tällöin koulutustarve ei perustu siihen, että ennustetaan ammattirakenne ja päätellään siitä tarvitut tutkinnot, vaan arvioon siitä, miten työikäisen väestön koulutusrakenteen tulisi kehittyä, ettei työvoiman osaaminen muodostuisi esteeksi (erityisesti korkean tuottavuuden) työllisyyden kasvulle. Mallin tuloksissa koulutustarpeen kasvua ennakoidaan tutkinnoille, joita suorittaneet opiskelijat työllistyvät hyvin ja joiden palkkataso on korkea. Koulutustarpeen laskua ennakoidaan tutkinnoille, joissa vastavalmistuneita on paljon työttömänä tai työvoiman ulkopuolella ja palkkataso on matala.

Mallin vahvuutena voidaan pitää sitä, että se perustuu jatkuvasti saatavilla olevaan ja luotettavaan rekisteriaineistoon, josta voidaan päätellä työvoiman tarjonnan ja kysynnän nykyistä kohtaantoa. Voidaan olettaa, että mallia käyttämällä koulutusjärjestelmä tuottaisi nykyistä paremmin työmarkkinoiden tarpeeseen vastaavia koulutusmääriä ei aloille ja koulutustasoille.

Malli ja sillä tehty ensimmäinen ennakointitulos johtaisivat ammatillisen koulutuksen ja myös palvelualojen tutkintomäärien laskuun tulevaisuudessa. Lasku palvelualojen suhteen on suurempi kuin nykyisin käytössä olevilla malleilla. Tämä johtuu kuitenkin ennen kaikkea siitä, että malli huomioi paremmin työvoimaresevin, eli alalle kouluttautuneet työttömänä olevat.

PAM kannattaa mallin käyttöönottoa.

Lausunnonantajan näkemykset koskien koulutustarpeen ennakkoinnin periaatteita

Mallin periaatteet ovat lähtökohtaisesti hyvät. Erityisesti valinta keskittyä rekisteripohjaiseen jatkuvasti päivittyvään aineistoon ja siihen, miten koulutustarjonnan tulisi jakautua lähitulevaisuudessa, jotta työvoiman koulutusrakenne kehittyy korkeata työllisyyttä ja tuottavuutta tukevalla tavalla. Malli vastaa siis aiempaa paremmin kysymykseen siitä, mikä on työmarkkinoiden tarve.

Mallin periaatteet ja sen epävarmuudet on raportissa esitetty kiitettävän hyvin.

Lausunnonantajan näkemykset koskien koulutustarpeen ennakkointimallin toteutusta

Ei lausuttavaa.

Lausunnonantajan näkemykset koskien työryhmäraportin mukaisen perusskenaarion ennakkointitulosta

Mallin ensimmäisessä ennakkointituloksessa ammatillisen koulutuksen ja myös palvelualojen ammatillisen koulutuksen tarve laskee trendinomaisesti. Malli siis johtaisi työvoimapulasta kärsivien alojen koulutusmäärien laskuun. Toisaalta malli ottaa nykyistä paremmin huomioon työvoimareservin, eli alan työttömät työnhakijat. Malli siis tuottanee paremman arvion alan aidosta työvoiman tarpeesta mutta luo samalla paineita alan palkkatason kasvuun – mikä on palvelualojen imagon ja houkuttelevuuden kannalta tärkeää. PAM katsoo mallin onnistuvan tehtävässään ja heijastelevan paremmin työmarkkinoiden aitoa tilannetta.

Mallia voidaan kritisoida siitä, että sen perusteella valtaosan työvoiman tarpeesta kohdistuu helposti sote-aloille. Onko sellaisen skenaarion toteutuminen todella realistista ja ohittaako se tarpeen muilla aloilla? Malli pyrkii olemaan arvovapaa ja jättämään tällaiset poliittiset päätökset poliitikoille – mutta onko malli, jonka realistinen toteutus on hyvin hankalaa, todella toimiva? Tähän on syytä kiinnittää huomiota, kun malli otetaan käyttöön.



Yhdessä parempaa

Helsingissä, 7. elokuuta 2025

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Lisätietoja:

Eero Löytömäki
koulutus- ja elinkeinopoliittinen asiantuntija
eero.loytomaki@pam.fi
p. 050 4624697